

Skontrolowani przez NIK zarządzający programami operacyjnymi prawidłowo przygotowali i realizowali działania na rzecz zwiększenia zatrudnienia współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Zrealizowane w ramach tych programów projekty powiatowych urzędów pracy przyniosły oczekiwane rezultaty: bezrobotni po zakończeniu ich udziału w projektach podejmowali pracę lub rozpoczynali działalność gospodarczą. Działania te, w ocenie NIK, przyczyniały się do osiągnięcia celów unijnej Strategii Europa 2020 w zakresie zwiększenia zatrudnienia.

Przyjęty przez instytucje zarządzające system monitorowania efektów umożliwiał ocenę stopnia realizacji projektów beneficjentów oraz osiągnięcia celów programów poprzez odpowiednie wskaźniki finansowe i rzeczowe. Wszystkie trzy instytucje zarządzające prawidłowo monitorowały i wykazywały w sprawozdaniach z realizacji programu operacyjnego osiągnięcia rezultatów finansowych i rzeczowych dotyczących zwiększenia zatrudnienia. Zgodnie z przepisami prawa opracowały roczne sprawozdania z wdrażania programów i przedłożyły je terminowo do Komisji Europejskiej. Dane przyjęte w dokumentach były poprawne.

W kryteriach wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego położono wystarczający nacisk nie tylko na prawidłowe wydatkowanie funduszy UE, lecz także na osiągnięcie pożądaných rezultatów finansowych i rzeczowych, m.in. w postaci zwiększenia zatrudnienia. Instytucje zarządzające prawidłowo przygotowały kryteria wyboru projektów do dofinansowania, które przyczyniały się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów w ramach celu Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.

W programach operacyjnych Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój i 16 regionalnych programów operacyjnych dokonano podziału, według którego osoby młode, bezrobotne, w wieku od 18 do 30 roku życia, są wspierane w programie krajowym Wiedza, Edukacja, Rozwój, natomiast w ramach programów regionalnych pomoc jest kierowana do osób bezrobotnych z innych grup wiekowych.

Instytucje zarządzające wymagały od wnioskodawców (powiatowych urzędów pracy) zapewnienia osiągnięcia określonej minimalnej efektywności zatrudnieniowej projektu poprzez wskazanie odsetka osób, które podejmą pracę po zakończeniu udziału w dofinansowywanym projekcie. Wszystkie badane wnioski dofinansowanie projektów, wybrane do realizacji, spełniały to kryterium.

Instytucje monitorowały zmianę statusu uczestnika programu, w okresie do trzech miesięcy po opuszczeniu projektu, z osoby bezrobotnej lub biernej zawodowo na prowadzącą działalność gospodarczą lub zatrudnioną. Średni wskaźnik efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowej wyniósł we wszystkich powiatowych urzędach pracy w 2015 r. 75,89%. Z badań NIK wynika, że uzyskane efekty kontrolowanych projektów zrealizowanych przez powiatowe urzędy pracy w 2015 r. były trwałe, tj. 71% bezrobotnych, którzy uczestniczyli w projektach, posiadało pracę po upływie blisko roku od zakończenia udziału w projekcie.

Powiatowe urzędy pracy realizowały projekty zgodnie z umową o dofinansowanie. Zaplanowane we wnioskach o dofinansowanie minimalne wskaźniki efektywności zatrudnieniowej dla osób długotrwale bezrobotnych zostały - z jednym wyjątkiem - osiągnięte lub przekroczone od 9 do 56 punktów procentowych.

W wyniku realizacji objętych kontrolą projektów powiatowe urzędy pracy udzieliły wsparcia 4 616 osobom bezrobotnym (w tym 752 osoby podjęły działalność gospodarczą w wyniku otrzymania bezzwrotnych środków na ten cel).

Łączne wydatki poniesione w ramach 11 skontrolowanych projektów wyniosły 41 517,5 tys. zł. **Badanie próby tych wydatków wykazało, że projekty zostały prawidłowo rozliczone pod względem finansowym, a zbadane wydatki spełniały warunki kwalifikowalności.**

Nieprawidłowości stwierdzone w kontroli NIK nie wpłynęły na końcowe rozliczenie projektu i osiągnięcie założonych rezultatów. Spośród 11 badanych projektów w realizacji czterech stwierdzono przypadki nieprawidłowości, które polegały na:

- w dwóch wnioskach o płatność - podaniu danych niezgodnych ze stanem faktycznym w zakresie liczby osób, które uzyskały kwalifikacje w okresie czterech tygodni od zakończenia szkolenia;
- niezobowiązaniu uczestników projektu na etapie rekrutacji do dostarczenia dokumentów potwierdzających osiągnięcie efektywności zatrudnieniowej po upływie trzech miesięcy od zakończenia udziału w projekcie;
- zawarciu 21 umów stażowych (spośród 36) przed spełnieniem przez bezrobotnych warunków kwalifikowalności do projektu i przed wyrażeniem przez nich zgody na przetwarzanie danych osobowych;
- w 34 spośród 50 zbadanych wezwań do zwrotu środków, skierowanych do osób, które otrzymały jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej - wyznaczeniu terminu krótszego niż 30 dni od doręczenia wezwania;
- nieterminowym przekazywaniu do UOKiK sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej dla uczestników projektu we wszystkich ośmiu poddanych kontroli przypadkach przyznania bezrobotnym jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej;
- dane niektórych uczestników zostały wprowadzone do systemu informatycznego SL2014 niezgodnie z danymi źródłowymi. Powstawanie omyłek we wprowadzaniu danych do systemu SL2014 spowodowane było bardzo dużą ilością danych do wprowadzenia w krótkim terminie i kłopotami technicznymi z systemem SL2014.

Wnioski NIK

1. Przeprowadzenie zbierania wniosków na 2015 r. dopiero na przełomie czerwca i lipca w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego niekorzystnie wpłynęło na realizację zaplanowanych jako roczne projektów powiatowych urzędów pracy. Konieczność realizacji projektu w znacznie skróconym okresie zamiast w trakcie całego roku spowodowała duże spiętrzenie pracy oraz skrócenie czasu trwania form aktywizacji. W przypadku takich form wsparcia jak staże, ich skrócenie mogło powodować spadek zainteresowania wśród potencjalnych pracodawców.
2. Aktywizacja zawodowa realizowana w ramach badanych projektów odnosiła się głównie do osób o niskich kwalifikacjach i/lub niskiej motywacji do pracy. Niepełne osiągnięcie założonej liczby uczestników projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego spowodowane było m.in. odmowami udziału ze strony bezrobotnych, którzy spełniali kryteria projektowe i mogliby zostać objęci wsparciem w projekcie lub rezygnacją

z udziału w trakcie trwania projektu, co powodowało konieczność przeprowadzenia rekrutacji uzupełniającej. Zdaniem NIK, przygotowując projekty i określając potrzeby bezrobotnych, należy bardziej zróżnicować formy i zakres wsparcia, by dostosować je do indywidualnych potrzeb bezrobotnych na lokalnym rynku pracy.

W ocenie NIK, trudności w rekrutacji bezrobotnych do udziału w projektach współfinansowanych z EFS związane są m.in. z poprawą sytuacji na rynku pracy, zmniejszeniem bezrobocia oraz równoległą realizacją innych projektów krajowych. Może to spowodować, że uzyskanie zakładanych w projektach wskaźników liczby osób bezrobotnych objętych wsparciem w kolejnych latach może być utrudnione.

Z raportem NIK można zapoznać się [tutaj](#).